

Az első tanévét zárta a beregszászi magyar tanárképző főiskola

1994. szeptember 17-én nyitotta meg kapuit Beregszászon egy magyar nyelven képző főiskola. Ott indult újtára Kárpátalján a magyar nyelvű pedagógusképzés, ahol egy tömegben a legtöbb magyar anyanyelvű ukrán állampolgár él.

A főiskola beindításának legfőbb célja az évek óta tartó magyar pedagógushiány mérseklése, pótlása. Kárpátalján egyre kevesebb az olyan tanár, tanító, óvónő, aki magyarul magyar gyermeket tanít. Sajnos a pedagógusok tömegesen válnak meg munkahelyüktől, hagyják el Kárpátalját, s települnek át az anyaországba. Magyar felsőoktatási intézményekben ugyan szép számmal tanulnak a szomszédos országokban (így pl. Ukrajnában) élő, onnan érkező magyar fiatalok; ám akik a magyar intézetekben végeznek, legtöbb esetben nem térnek vissza szülőföldjükre, hanem az anyaországban vállalnak munkát. Mindez nagy mértékű pedagógushiányt eredményezett, és eredményez. Ezért vált égetően szükségessé Kárpátalján a magyar anyanyelvű pedagógusképzés beindítása. Amit az Ukrán Oktatási Minisztérium, a magyar Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Illyés Alapítvány, a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány és a Bessenyei György Tanárképző Főiskola támogat. Az oktató-nevelő-képző munka szervezését, irányítását a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola vállalta, segítve a képzést addig amíg kialakul a helyi oktatói gárda.

Az első tanévben e munkában csak a nyíregyházi főiskola oktatói vettek részt. A tanárokat a Kárpátaljai Magyar Felsőoktatásért Alapítvány utaztatta mikrobusszal, és számukra lakást bérelt. A sokrétű és nem könnyű szervező – irányító munkában egy beregszászi ügyvezető igazgató és egy adminisztrátor is részt vett.

Közel félszáz magyar anyanyelvű ukrán állampolgár kezdte el tanulmányait 1994 szeptemberében óvodapedagógus-, tanító-, történelem-angol és földrajz-angol szakon. A hallgatók többsége dolgozik pedagógus vagy más munkakörben, ezért nappali képzés szerint nem valósítható meg az oktatás, de a hagyományos levelező képzési forma sem kínálkozott hatékony szervezeti keretnek. Ezért egy átmeneti képzési struktúrát választottak. Ennek jobb híján a speciális beregszászi képzés elnevezést adták, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy az elméleti, gyakorlati órákat, szeminárium foglalkozásokat hétvégeken (péntek, szombat, vasárnap) tartják. Az oktatás a beregszászi magyar gimnáziumokban folyik péntek déltől vasárnap délutánig. A gimnáziumokban két tantermet és egy tanári szobát alakítottak ki, amelyeket csak a főiskolai hallgatók és oktatók használnak, de több közösen használható tanterem is rendelkezésre áll, mivel a gimnáziumokban már péntek délben bejefeződik az oktatás.

A tanulmányi idő négy év, egy félév időtartama 10 hét. A hallgatók a tanulmányi- és vizsgaszabályzatban előírtak alapján a féléveket vizsgákkal zárják, majd a földrajz szakosak terepgyakorlaton, tanulmányutakon, a történelem szakosak tanulmányutakon egészíthetik ki, bővíthetik ismereteiket. A hallgatók felkészüléséhez, tanulmányi kötelezettségük teljesítéséhez főiskolai tankönyvek, jegyzetek, szakkönyvek, folyóiratok, egyéb könyvek adományként érkeznek Magyarországról. Szép számban vannak magyar iskolák, könyvtárak, amelyek értékes könyvekkel, folyóiratokkal ajándékozzák meg a beregszászi főiskolát. Az ide érkező jegyzetek, tankönyvek, szak-és szépirodalmi művek, kiadványok a leendő főiskolai könyvtár alapjait jelentik.

A hallgatók nem kapnak ösztöndíjat, viszont a tankönyveket, jegyzeteket térítésmentesen használhatják. A könyvek és jegyzetek a beszámoló, kollokviumok, szigorlatok után az intézmény könyvtárába kerülnek vissza, hogy a következő évfolyam hallgatói számára is biztosítva legyenek az alapvető tankönyvek, jegyzetek. Az audovizuális eszközök, térképek, meteorológiai műszerek, modellek, gyűjtemények stb. beszerzéséről a beregszásziak – az alapítvány támogatásából – folyamatosan gondoskodnak.

Az első évfolyam valamennyi hallgatója az I. és II. félév végén egyaránt sikeres vizsgát tett. A tanárjelöltek rendszeres tanulással, kitartó szorgalommal igyekeztek eleget tenni tanulmányi kötelezettségeiknek, s megfelelni a főiskolai követelményeknek. A lelkiismer-

retes munka eredményeként sikerült maguk mögött hagyni az induláskor tapasztalható szakismereti, kommunikációs hiányosságokat, amelyek sok esetben nehézséget jelentettek a jelenségek, a folyamatok megértésében, értelmezésében.

Az ukrán és a magyar főhatóságok hozzájárulásával az 1995/96-os tanévben 50 fővel növekszik a beregszászi főiskola hallgatóinak létszáma. A jelentkezők száma ennél lényegesen több, így csak az augusztus végi írásbeli és szóbeli vizsgák eredményei alapján dől el, kik lesznek azok a szerencsések, akik felvételt nyernek a beregszászi főiskola második első évfolyamára.

KORMÁNY GYULA

Ábel Halászelken

*Előadás a meséről és a mesemondókról**

Hazudni nem fogok, csak annyit, amennyi a lelki üdvösségünknek éppen a leghasznosabb. Képekben szeretném megmutatni azt a világot, azt a közeget, mely ma is fenntartja a mesét. Bemutatom azt az érdekességet is, hogyan válik egy élő alak szinte szemünk láttára mesefigurává.

Udvarhelyen vagyunk, Székelyudvarhelyen, húsvétot megelőző nagyböjti időszakban, amikor mindenki bárányt hoz le a hegyekből, mert ugye ez kerül feltámadáskor az ünnepi asztalra. Húsvét a Krisztus jele. Olyan koporsófélékben báránykákat hoznak tehát. Ilyenkor választják el a kisbárányokat az anyjukról. Ebben az időszakban a jószág már kicsapható a fűre, ilyenkor már eladható. A jelek összefüggenek. Ugyanis itt helyben, a vásárban le is vágják sokszor a bárányokat, mert vannak, akik nem gazdálkodni veszik meg, hanem a terített asztalra szánják. Ezért kis akasztófaféléket ácsolnak, rémfáknak hívják őket. Helyben levágják a bárányokat, és bokáig állnak a vérben ezekben a vásároknban. Mivel még böjt van, Krisztus még nem támadott fel. S a jel, amellyel körülveszik az emberek magukat, ugyanaz. Ez a bárány a megfeszített Krisztunak is jele. (A meséről beszélek, bár látszólag eltávolodtam tőle.) Majd amikor a fehérre terített asztalon már ott gőzölög az étel, s megeszik, a pont ugyanaz az időtlen állapotfajta, amelyet minden kultúra, mindenfajta szerves műveltség létrehoz. Ez a táplálék, ez a szertartás a résztvevők számára a föltámadást jelenti. Mert egy családban legegyszerűbben megérteni az állapotváltozást így lehet: ez itt most egy *más* állat, megeszem és enyémmé válik. *Én* leszek belőle.

Tehát ilyen a székelyudvarhelyi vásár. Másik érdekes jel, hogy ilyenkor nem harangoznak. A böjtös időszakban kelepelnek. Egy bácsi, aki Szentegyházafalván mindenest, ezermesterember, ő tekergeti ezt a hatalmas kereket, s a tengelyen lévő tüskék megakadnak, a roppant méretű kifeszített kalapácsok odaverődnek, a aztán mint a csókák, hollók egy nagy körben keringenek a torony fölött, majd megint visszaszállnak... Ez jelzi az időt. Hogy feltámadáskor a harangszó aztán annál jobban essék.

A nagy mesélgetéseknek a színhelye nem a szoba, nem a tisztaszoba, hanem valami szűkebb és sötétebb, valami olyan hely, ami gondolkozásra ingerel. A mesének a hagyományban *ideje* van. Nem olyan egyszerűen történik az, hogy „hát most mesélünk”. Világos nappal ritka, hogy elhangzik a mese. Mint ahogy a gyermek természetes ritmusa szerint ilyenkor nem a mesét kívánja, hanem verekedni kíván, futkosni. Amikor este van és ragadnak le a szemek, akkor kinyílnak erre a dologra, hogy mese. És mondogatják is a nagy mesélők, hogy az az igazi, amikor az „itt a vége, fuss el végére” már nem is emlékszik senki. Addig mindenre. S átveszik, álomba pofozzgatják a történetet. Ilyen az igazi jó mese!

Néhány szót erről a „kelepelő” ezermesterről. Hordót, tekenőt, mindent elkészít. Ez örökölt tudás. Fenn a havasokban korán megkapják a gyerekek a bicskát. Hat-hét éves gyer-